

קידום בריאות במזרח ירושלים

אחריות, מחויבות והצלחה בצידה

סמדר אלינסון, מנהלת קידום בריאות מחוזית, מסעדה ג'אבר, מנהלת מרחב מזרח ירושלים
ד"ר רחלי מיזן, ראשת המחוז - מחוז ירושלים והשפלה, מכבי שירותי בריאות

רקע ומטרות

קידום שוויון בבריאות מהווה אתגר גדול במחוז רב תרבותי. במזרח ירושלים מתגוררים כ-380,000 תושבים. כ-46,000 (12%) מבוטחים במרחב מכבי במזרח ירושלים 80% מדורגים באשכול סוציאקונומי 1-2. האזור מתאפיין באתגרים ייחודיים בתחומי הבריאות ורפואה מונעת בהם פערי ידע, חסמים תרבותיים ולשוניים ונגישות מוגבלת לשירותים רפואיים. על רקע זה, גובשה יוזמה מערכתית שמטרתה שיפור מדדי איכות קליניים, בדגש על מניעה, גילוי מוקדם וטיפול במחלות כרוניות, תוך התאמה תרבותית והנגשת השירותים לקהילה המקומית.

שיטות

- בננתה תוכנית רב-מיימדיית לאוכלוסייה בהתאמה אישית ותרבותית שכוללת מגוון פעולות:
- ימי בריאות מרוכזים בפורמט "One Stop Shop", המציעים בדיקות סקר ומעקב (כגון ממוגרפיה, בדיקות מעבדה, לחץ דם) לצד הדרכת מטופלים לניהול מחלות כרוניות.
- הפעלת ניידות ממוגרפיה בפריסה רחבה בשכונות, בהתאמה לשעות פעילות נוחות ומענה כולל לכלל הבדיקות החסרות לכל נבדקת.
- שיתוף פעולה עם רופאי משפחה הכולל שיחות יזומות למטופלים, הפניות מותאמות, מעקב אחרי תוצאות ומתן טיפול בהתאם.
- עבודת צוות רב מקצועי הכוללת: רפואה, אחיות, תזונה, פיזיותרפיה ועבודה סוציאלית למתן מעטפת טיפולית בהתאמה אישית.
- קבוצות תמיכה ואורח חיים בריא בהנחיית צוותים מקצועיים.
- הנגשת מידע רפואי ומגוון השירותים בשפה הערבית והפצתם בערוצים מקומיים מותאמים.
- הכשרת אנשי מקצוע וצוותים כשגרירי בריאות.

תוצאות

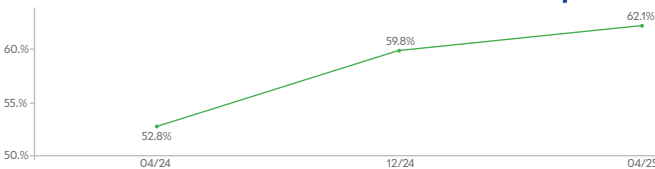
התוצאות מצביעות על שיפור משמעותי במדדים שנבחרו לתוכנית וצמצום הפערים בבריאות. במטרה להנגיש את השירות בשכונות נבנתה תוכנית לפריסה רחבה של ניידות ממוגרפיה וימי בריאות עם צוות רב מקצועי וביצוע כלל הבדיקות החסרות בהתאמה אישית.

כ-800 נשים בצעו ממוגרפיית סקר ב-17 ניידות, ב-17 ימי בריאות נבדקו כ-540 מטופלים סוכרתיים. המטופלים הביעו שביעות רצון גבוהה מהנגישות והזמינות וציינו את היחס אישי והאכפתיות של הצוותים במהלך הפעילויות.

הנתונים מצביעים על עליה בשיעור ביצוע כלל הבדיקות בקרב אוכלוסיות היעד מ-52.8% באפריל 2024 ל-62.1% באפריל 2025 ובהן:

- ממוגרפיית סקר: מ-43.8% ל-61.3%
- סקירה לסרטן המעי הגס: מ-61% ל-65.5%
- בירור קולונוסקופיה בעקבות דם סמוי חיובי בצואה: מ-46.9% ל-66%
- בדיקות עיניים לסוכרתיים: מ-58.4% ל-68.5%
- אומדן כף רגל לסוכרתיים: מ-61.6% ל-74.1%

גרף מגמת שיפור מאפריל 2024 – אפריל 2025

מסקנות

התוכנית הדגימה כי שילוב בין נגישות פיזית, התאמה תרבותית ושיתופי פעולה עם הרופאים וכלל הצוותים, מובילה לשיפור מדדים קליניים משמעותיים. המודל שנבנה במזרח ירושלים עשוי להוות תשתית ליישום באזורים נוספים עם מאפיינים דומים ובהתאמה תרבותית.